

Chce zastavit rakovinu. Biolog Jiří Neužil získal na výzkum nádorových buněk podporu od Karla Komárka staršího.

Miliardáře lákají biotechnologie

Kellner, Janeček a Komárek podporují české vědce. Kolem nejzajímavějších výzkumů krouží také švýcarské a americké investiční fondy.

Eva Hnřková

Biolog Jiří Neužil pracuje střídavě v Česku a v Austrálii. Podařilo se mu vyvinout látku, která donutí rakovinné buňky, aby spáchaly sebevraždu. Její preklinické testy začnou v nejbližších dnech a zaplatí je byznysmen Karel Komárek starší. „O naši práci se opravdu zajímá. Stýkáme se tak jednou za dva týdny,“ popisuje pro Ekonom Jiří Neužil, který působí v Biotechnologickém ústavu Akademie věd ČR a zároveň na Griffith University v Austrálii.

Foto: Milan Jaroš

Když se zakladatel impéria KKCG Karel Komárek starší před pěti lety rozhodl, že bude podporovat vědu, šlo spíše o ojedinělý počín. „Sešli jsme se několikrát a já mu doporučil vhodné projekty,“ vzpomíná předseda Akademie věd Jiří Drahoš. Dnes se na něho obrací stále více mecenášů a investorů ochotných platit výzkumy. Podle profesora Drahoše roste taky kvalita investorů.

Velký zájem začíná být v Česku hlavně o výzkumy, jejichž výsledky lze uplatnit v medicíně. Ostatně loni přinášely ve světě investice do biotechnologií v porovnání s ostatními sektory nejvyšší zisky. Zároveň je s nimi však spojeno vysoké riziko a návratnost přesahuje klidně 10 let. „Ve Spojených

státech a západní Evropě se dosud masivně investovalo hlavně do IT, nyní jsou tam populární biotechnologie,“ vysvětluje David Fojtík, spolumajitel inovačního centra InnoCrystal, které nedávno vyrostlo nedaleko Prahy. Fojtík je přesvědčen, že tahle vlna nyní přichází do Česka.

Čeští miliardáři a podnikatelé nevnímají investice do medicínských výzkumů vždy jako byznys, na kterém musejí dobře vydělat. „Beru to jako podporu vědy. Pustil jsem se do ní proto, abych měl dobrý pocit, že něčemu pomáhám,“ svěřil se loni časopisu Forbes Karel Komárek starší, který jinak s médii téměř nekomunikuje. A jeho slova potvrzuje i Jiří Neužil. Na začátku jejich spolupráce, tedy asi před čtyřmi lety, se prý nezdálo, že výsledky bádání bude možné komercializovat.

Komárek zatím do výzkumu investuje několik milionů korun ročně. Nyní však tato částka může výrazně vzrůst. „Máme příslibené financování první a druhé fáze klinických testů preparátů na rakovinu,“ říká Jiří Neužil. Podle hrubého odhadu budou stát 50 až 150 milionů.

Karel Komárek starší podporuje i další vědce. Zpravidla sází na ty nejlepší v daném oboru. Několik milionů ročně od něho dostává i tým Jiřího Bártka působící v Ústavu molekulární genetiky Akademie věd. O Bártkovi, který pracuje střídavě v Česku a Dánsku, se po smrti Antonína Holého mluví jako o jediném českém kandidátovi na Nobelovu cenu. „Zkoumáme poškození dědičné informace u rakovinných buněk,“ popisuje Bártkův zástupce Zdeněk Hodný. Kromě toho tým řeší, jak využít zlaté nanočástice pro cílené ničení nádorových buněk. Právě Karel Komárek prý vědce podpořil v tom, aby se spojili s fyziky a začali využívat miniaturní částice zlata. „Společně jsme podali dvě patentové přihlášky a třetí chystáme,“ popisuje Zdeněk Hodný. Preparát vyvíjený Jiřím Neužilem si už Komárkova firma Smart Brain patentovat nechala, Biotechnologický ústav je spoluvlastníkem práv.

Finanční podporu od Komárka má i excelentní chemik František Štěpánek z VŠCHT. Vyvíjí miniaturní chemické roboty, které mohou sloužit třeba pro dopravu léků po těle. Jako vůbec první zdejší vědec získal prestižní grant od Evropské výzkumné rady. Jaké je

150

mil. Kč

Tolik peněz bude zhruba stát první a druhá fáze klinických testů preparátů proti rakovině. Karel Komárek je prý připraven tuhle částku zaplatit.

O kmenové buňky z Česka projevil vážný zájem švýcarský investiční fond, mohl by dát stamiliony korun.

přesné zaměření Komárkem podporovaného projektu, však zatím Štěpánek prozradit nechce.

Do české vědy se podle informací týdeníku Ekonom chystá investovat také miliardář Karel Janeček. Část jeho majetku spravuje investiční fond RSJ Private Equity, který před časem vyčlenil zhruba půlmiliardu korun na investice do medicíny, vývoje léků nebo biotechnologického IT. Zpočátku chtěl sázet hlavně na výzkumy ve Spojených státech, nyní se intenzivně rozhlíží i v Česku, právě na Akademii věd.

„Náměly“ s touto prestižní vědeckou institucí zahájila také společnost PPF miliardáře Petra Kellnera. Podpořila oslavy 125. výročí Akademie a Jiří Drahoš se nebrání ani hlubší spolupráci. Společnost PPF už investovala do vývoje léku na rakovinu prostřednictvím firmy Sotio několik miliard. „Naši vědci se Sotiem také spolupracují,“ podotýká Drahoš.

Lov v neprozkoumaných vodách

Vedle zdejších miliardářů a podnikatelů se o českou vědu stále více zajímají zahraniční investiční fondy. Nelze je rozhodně podezřít z toho, že by chtěly jen pomoci dobré věci. Prostě zdejší biotechnologie vnímají jako dobrou investiční příležitost. „Ve světě existují tři hlavní oblasti, kde je vysoká akumulace investičního kapitálu pro oblast biotechnologií. Ve Spojených státech je to Kalifornie a oblast Cambridge, a pak Švýcarsko,“ popisuje Martin Fusek, zástupce ředitele Ústavu organické chemie a biochemie Akademie věd ČR. Právě jeho pracoviště nyní jedná s americkou investiční společností a švýcarským investičním fondem. „Oslovili nás i proto, že se rozhodli hledat v dosud opomíjených oblastech,“ říká Fusek. Nyní ladí spolupráci na projektu, který se má týkat zánětlivých onemocnění. Fond by v cizině založil společnost, která by získala licenci na určitý preparát. „Nyní řešíme detaily, třeba to, jaký budeme mít v chystané firmě podíl,“ popisuje profesor Fusek.

Když se chce zahraniční fond zorientovat v českém prostředí, většinou sem vyšle svého zástupce, který obejde několik univerzit a dalších vědeckých pracovišť. „Často využijí i pomoc místních lidí orientujících se dobře v daném prostředí,“ popisuje Martin Fusek, jak spanilá jízda investorů po Česku vypadá.

Podobných misí nyní probíhá hned několik. Také o český výzkum kmenových buněk projevil vážný zájem skupina kapitálových investorů koordinovaných švýcarským investičním fondem. Už před čtyřmi lety se skupina Sindat s obratem přes půl miliardy dohodla na spolupráci s profesorkou Evou Sykovou, šéfkou Ústavu experimentální medicíny Akademie věd ČR. Kapitálově vstoupila do firmy Bioinova, kterou zčásti vlastní ústav. „Dnes nás živí průmysl a obchod, ale pokud chceme, aby naše skupina byla na trhu i za 10 let, musíme investovat do oborů s vyšší přidanou hodnotou,“ podotýká generální ředitel Sindatu Karel Havlíček.

Do Bioinovy ze zisků Sindatu „nalil“ už 20 milionů korun. Firma připravuje kmenové buňky, které se využívají v klinických studiích. Zhruba 30 procent potřebných peněz získává z grantů, 20 procent z nadačních darů a zbytek z prostředků vlastníků. Nyní má Bioinova rozběhnuté čtyři studie. Nejdál je s podáváním kmenových buněk pacientům se smrtelnou nemocí ALS – amyotrofickou laterální sklerózou, které nedávno pravděpodobně podlehl Stanislav Gross. Aby mohla profesorka Syková s kolegy jít do dalších fází studií a rozšířit

jejich počet, potřebuje ještě silnějšího investora.

„Investoři ze Švýcarska jsou ochotní financovat další fáze klinických studií pro onemocnění ALS. V takovém případě by mohlo jít až o stamiliony korun,“ upozorňuje Havlíček. Jen pro srovnání: stávající klinická studie ALS stojí asi 13 milionů korun.

O kapitálovém vstupu fondu do společnosti Bioinova se nyní intenzivně jedná, původním vlastníkům by však měla zůstat majorita. „Je šance, že se letos dohodneme,“ věří Karel Havlíček. Osobně ho při jednáních překvapilo, jak důkladně se zástupci investora zajímají o regulérnost používaných postupů a odbornou stránku věci. „Po světě financují několik biomedicínských projektů. Postupují velmi chytře – vědce a manažery z jiných projektů využívají jako oponenty pro naše výsledky a tvrzení,“ říká Havlíček. Oceňuje také férový přístup a profesionalitu, která zatím není v Česku v této oblasti samozřejmostí. „Na schůzky chodí připraveni, dodržují termíny i v případě, že je neděle nebo svátek. Ale to samé očekávají od nás,“ zdůrazňuje Eva Syková.

Pro zahraniční investory může být česká klinická studie ALS atraktivní i proto, že jich na celém světě probíhá celkem pouze 11. „Náklady v Česku jsou rozhodně nižší než v západní Evropě nebo v USA,“ upozorňuje profesorka Syková.

Kmenové buňky, ale i další biotechnologie podle Havlíčka každopádně představují dobrou příležitost spíše pro fondy spravující velké peníze než pro bohaté podnikatele. Jde o značně rizikový podnik. Fond může zhruba 80 procent peněz vložit do průmyslu, 15 procent do rizikovějších oblastí a jen 5 procent do nejrizikovějších biotechnologií. „Roční výnos zhodnocení peněz přesahuje v případě úspěchu 25 procent,“ upozorňuje Karel Havlíček.

Povzbuzení investic do vědy

Zájem zahraničních investorů o biotechnologie v Česku bude podle oslovených odborníků časem vzrůstat. „Ve světě jsou známé léky chemika Antonína Holého, ale v Česku máme další špičkové vědce. Až se proslaví, investory přilákáme mnohem snadněji,“ myslí si Martin Fusek. Oživit trh má i nadační fond Start-it-up, který začal fungovat před

■
Náklady na klinické studie jsou v Česku podstatně nižší než v západní Evropě nebo v USA.

Léčivé buňky.
V laboratorních společnostech Bioinova v pražské Krči se kmenové buňky za přísných hygienických podmínek upravují.

pár měsíci. „Chceme propojovat vědce, nebo obecně řečeno inovátory, a investory. Do některých projektů budeme dávat i vlastní peníze,“ vysvětluje zakladatel Michael Broda. Věda je podle něho v Česku velmi kvalitní, ale její výsledky se mnohdy nedostávají do praxe.

„Formu nadačního fondu jsme zvolili proto, abychom mohli využívat i peníze z evropských fondů, granty Technologické agentury nebo peníze CzechInvestu,“ vysvětluje Broda, který má s podnikáním bohaté zkušenosti. Řídí investiční společnost Delta Capital, kde má strategické projekty na starost bývalý premiér Petr Nečas. Ten loni na podzim firmu zastupoval i na misi podnikatelů, kteří vyrazili s prezidentem Zemanem do Číny, a jednal tam i o výzkumných projektech.

Broda ovládá také papírenskou společnost SPM. Tak se přitom dříve jmenovala Neograph a figuruje v kauze předražených jízdenek pro pražskou hromadnou dopravu, ve které byl obviněn také Ivo Rittig. „Nevidím v tom problém, tehdy jsem v Neographu nepůsobil,“ říká Michael Broda s tím, že firma je nyní inovativní a odstříhla se od minulosti.

Loni získala společnost SPM spolu s Ústavem chemických procesů Akademie věd od Technologické agentury ČR grant ve výši 7,5 milionu na vývoj papíru s antimikrobiálními a termoizolačními vlastnostmi. „Vytvíráme různé sloučeniny s celulózu, které mají požadované vlastnosti,“ popisuje vědec Jiří Sobek s tím, že s nabídkou spolupráce přišla samotná firma. „Získání grantu nás vlastně přivedlo na myšlenku založení nadačního fondu,“ vysvětluje Michael Broda.

Sedmatřicetiletý Broda žil od dětství v Německu, kde i vystudoval. Předsedkyně správní rady fondu Martina Jakl je zase Češkošvýcarka, která se od studií věnuje transferu technologií. „Máme kontakty v zahraničí. Pravděpodobnost, že český vědec sám uspěje s žádostí o peníze u investičního fondu v cizině, je velmi malá. My chceme pomáhat tyto šance zvyšovat,“ vysvětluje Martina Jakl. Upozorňuje, že zdejší inovátoři často čekají na zázrak nebo zásah nějaké vyšší síly, který jim pomůže prorazit. Jenže nic takového samo nepřijde. Fond

oslovil centra pro transfer technologií, univerzity, Akademii věd a všem představil svůj koncept. Nyní mu postupně přicházejí nápady a žádosti o podporu. Lidé ve fondu každý projekt individuálně posoudí. Poskytnou zájemcům rady, vytvoří byznysplán, případně zajistí financování. Ať už z grantů, od investičních fondů nebo z vlastních zdrojů. „Z našich peněz můžeme investovat řádově miliony korun,“ říká Broda. A mnohdy nejsou peníze to hlavní. „Vědec je třeba přesvědčen, že potřebuje na rozjezd tři miliony korun. My však jako vhodnější vyhodnotíme propojit ho přímo s průmyslovým podnikem,“ vysvětluje Martina Jakl.

Pokud bude za asistence fondu vznikat nová firma, není dobré, aby si investor bral více než 25procentní podíl. „V opačném případě mizí prostor pro přistoupení dalších investorů. A s klesajícím podílem se také snižuje motivace iniciátora projektu,“ říká Jakl.

Fond se nyní dohodl na spolupráci s Technologickou agenturou. U ní scházejí žádosti o podporu, především na projekty spolupráce vědců a firem. „Někdy je projekt zajímavý, ale nesplní formální náležitosti,“ říká Broda. S takovými vyřazenými žádostmi by zástupci fondu rádi pracovali.

Nadějně propojení oborů

Kromě fondu Start-it-up mohou k povzbuzení investic posloužit i inovační centra, která nyní s podporou evropských fondů vyrůstají v různých koutech Česka. Třeba centrum Inno-Crystal celkově za 100 milionů korun začalo v lednu fungovat u Prahy a chce se specializovat vyloženě na oblast biotechnologií a life science, byl s výjimkou nákladného vývoje léků. „Obešli jsme výzkumné ústavy a univerzity a vyhledávali zajímavé týmy, které chtějí své nápady dovést do praxe – do stadia licence nebo prototypu,“ popisuje David Fojtík. Nyní probíhají jednání s předvybranými týmy. Nejlepší nápady inovační centrum podpoří v rozjezdu výměnou za určitý podíl na případném zisku či na nově vytvořené firmě.

Jako nejnadějnější vidí Fojtík inovace, které se rodí na pomezí jednotlivých oborů – třeba pokud propojují biologii s IT. A podobně to vidí i Martina Jakl. „Dobré je, i pokud má nápad potenciál šířit se po celém světě,“ myslí si Martina Jakl. ✕

10 let

To je obvyklý investiční horizont v případě biotechnologií. Čeští investoři často nejsou ochotni tak dlouho čekat.

Opravdové Japonsko nemůžete zažít nikde jinde. Korean Air nyní létá z Prahy do 13 destinací v Japonsku pouze s jedním přestupem v Soulu.

	Economy*	Business*
Tokio	od 21 650 Kč	od 73 650 Kč
Ósaka	od 21 750 Kč	od 73 750 Kč
Nágoja	od 21 650 Kč	od 73 650 Kč
Fukuoka	od 21 300 Kč	od 73 300 Kč
Sapporo	od 21 300 Kč	od 73 300 Kč

*Celková cena včetně letištních poplatků za zpáteční letenku s odletem z Prahy. Rezervace a podmínky tarifů na www.koreanair.com nebo na 800 142 543.

Korean Air Call Centrum: 800-142-543

Excellence in Flight
KOREAN AIR